

Sygn. akt V KK 362/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Dariusz Świecki (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie **P. P.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 15 grudnia 2015 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 7 grudnia 2006 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ś., z dnia 11 maja 2006 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Z.

i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ś. w zakresie dotyczącym zobowiązania P. P. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem,

2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ś., P. P. został uznany winnym popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za co wymierzono mu karę roku

pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat. Na podstawie art. 72 § 2 k.k. Sąd ten zobowiązał nadto oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej tym przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego J. P. kwoty 37.201,42 zł w terminie roku od daty uprawomocnienia się wyroku (pkt 3 części dyspozytywnej). Po rozpoznaniu wniesionej od tego orzeczenia przez obrońcę oskarżonego apelacji, w której podniesiono zarzuty: obrazy art. 286 § 1 k.k., błędu w ustaleniach faktycznych oraz art. 627 i 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z § 14 i 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd Okręgowy w Z. utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Z kasacją od tego orzeczenia, w części rozstrzygnięcia zawartego w jego pkt 1, którym utrzymano w mocy orzeczenie o zobowiązaniu oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem zawarte w pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego, na korzyść skazanego, wystąpił Prokurator Generalny. Rozstrzygnięciu temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 433 § 1 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, wydane z rażącym naruszeniem art. 415 § 5 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., polegającym na zobowiązaniu oskarżonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, podczas gdy o roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa wcześniej prawomocnie orzeczono w innym postępowaniu. Wywodząc w ten sposób, skarżący wniósł o uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego oraz utrzymanego nim w mocy rozstrzygnięcia zawartego w pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja ta jest zasadna w oczywisty sposób, stąd też, jako wniesioną na korzyść skazanego i uwzględnioną w całości, rozpoznano ją na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k.

Przepis art. 415 § 5 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca

2015 r. zawierał tzw. klauzulę antykumulacyjną (przewidzianą obecnie w jego § 1), która przewiduje, że obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Nie może budzić przy tym wątpliwości, że klauzula ta dotyczy także obowiązku naprawienia szkody, nakładanego na oskarżonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. Takie też stanowisko utrwalone jest już w orzecznictwie Sądu Najwyższego (ostatnio np. wyroki SN: z dnia 2 kwietnia 2015 r., IV KK 414/14, LEX nr 1666905, czy z dnia 16 grudnia 2014 r., V KK 333/14, LEX nr 1567491 i przywołane tam judykaty).

Jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, w postępowaniu upominawczym prowadzonym przed Sądem Okręgowym w Z., w sprawie o sygn. V GNC .../03, wydano w dniu 14 sierpnia 2003 r., nakaz zapłaty, na mocy którego P. P. powinien zapłacić J. P. kwotę 37.201,42 zł z ustawowymi odsetkami. Sąd Rejonowy, jak wynika z jego uzasadnienia, zobowiązując, na podstawie art. 72 § 2 k.k., oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 37.201,42 zł miał na uwadze, że powyższa należność zasądzona została przywołanym wyżej prawomocnym nakazem zapłaty. Rozstrzygnięcie w tym przedmiocie wydał zaś z tego względu, aby oskarżony podjął realne próby naprawienia wyrządzonej pokrzywdzonemu szkody z uwagi na możliwość zarządzenia wykonania orzeczonej wobec niego kary.

Dlatego też nie może budzić wątpliwości, że o roszczeniu J. P., wynikającym z popełnienia przestępstwa na jego szkodę przypisanego P. P., prawomocnie już orzeczono w rozumieniu art. 415 § 5 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.). W takiej sytuacji Sąd Rejonowy wadliwie – z naruszeniem powyższego przepisu - zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Zauważyć bowiem trzeba, że *ratio legis* tzw. klauzuli antykumulacyjnej jest konieczność uniknięcia wielu tytułów wykonawczych dotyczących tego samego roszczenia. Do takiej sytuacji doprowadziło zaś omawiane rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego. W tym kontekście wadliwa jest też przywołana wcześniej argumentacja przedstawiona przez ten Sąd na uzasadnienie przyjętego stanowiska. Znaczenia prawnego, mając na uwadze wskazane brzmienie art. 415 § 5 k.p.k., nie może mieć również okoliczność, że egzekucja

prowadzona względem oskarżonego okazała się bezskuteczna. Jak przyjmuje się trafnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, na gruncie tego przepisu nie ma znaczenia, czy roszczenie zasądzone w postępowaniu cywilnym zostało skutecznie wyegzekwowane (zob. np. wyrok SN z dnia 7 maja 2013 r., II KK 268/12, LEX nr 1313135).

W związku z wniesieniem apelacji na korzyść oskarżonego co do winy, Sąd odwoławczy nie był związany postawionymi zarzutami i powinien rozpoznać sprawę w granicach zaskarżenia pod kątem każdego z uchybień wymienionych w art. 438 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 16 listopada 2009 r., IV KK 101/09, OSNKW 2010, nr 1, poz. 8). Ponadto zauważyć należy, że choć w apelacji obrońca nie postawił zarzutu naruszenia art. 415 § 5 k.p.k., to we wniosku odwoławczym domagał się uchylenia pkt 3 zaskarżonego wyroku, który zawierał rozstrzygnięcie o obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Pomimo wynikającej z dyspozycji art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 1 k.p.k. powinności, wskazywanego tu uchybienia nie dostrzegł podczas kontroli odwoławczej Sąd drugiej instancji, utrzymując w mocy rozstrzygnięcie Sądu *meriti*. Rację ma więc Prokurator Generalny, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego, jak i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w zaskarżonej części zostały wydane z rażącym naruszeniem art. 415 § 5 k.p.k. w jego wcześniejszym brzmieniu.

Z uwagi na stwierdzenie powyższego naruszenia oraz niewątpliwy jego istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, należało uchylić zaskarżony kasacją wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej zobowiązania skazanego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Wyeliminowanie zaistniałego naruszenia nastąpi już przez wskazane wyżej uchylenie zapadłych rozstrzygnięć. Nie zachodzi więc w tej sytuacji potrzeba wydawania jakiegokolwiek orzeczenia następczego w omawianym zakresie.

Orzeczenie o wydatkach związanych z kasacją Prokuratora Generalnego oparto na podstawie art. 638 k.p.k.

Z tych wszystkich względów, orzeczono jak w wyroku.

kc